

УДК 336.078.3

Наталія ВИГОВСЬКА, Олександр СТЕБЛЯНКО

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

***Резюме.** Визначено місце державного фінансового контролю в системі регулювання земельних відносин в Україні. Доведено, що різноспрямованість підходів до трактування сутності останнього вимагає уточнення категоріально-понятійного апарату й застосування системного підходу. Визначено, що державний фінансовий контроль є суб'єктивним, але його прояв можливий лише в процесі діяльності суб'єктів контролю. Водночас розкриття економічного змісту державного фінансового контролю необхідно здійснювати через відображення економічних відносин, зумовлених дією контрольної функції фінансів.*

***Ключові слова:** земельні відносини, державний фінансовий контроль, державне регулювання, системний підхід, контрольна функція фінансів, економічні методи регулювання, організаційно-адміністративні методи.*

Nataliya VYGOVSKA, Olexandr STEBLYANKO

STATE FINANCIAL CONTROL IN THE SYSTEM OF REGULATING LAND RELATIONS

***Summary.** The place of the state financial control system in the regulation of land relations in Ukraine is determined. State regulation of land relations involves organizational and administrative (including environmental measures), the economic and fiscal impact of state and local government entities to market lands for the purpose of efficient use and protection of land as national wealth. In a market economy it has shifted due to the economic aspects that achieve maximum economic effect. State could regulate the land market by economic (market) methods, if it participated directly in the market turnover of land, without limiting the rights and freedoms of the market. In modern conditions organizational and economic methods of state regulation of land relations prevail. All these methods of state regulation incorporate their control actions. Therefore, in the context of state regulation of land relations state financial control occupies a special place. It is proved that omni-directions of the approaches to the interpretation of its' essence requires for clarification of categorial and conceptual structure and application of systematic approach. It is determined that the state financial control is subjective, but its expression is possible only in the process of activities of subjects of control. Meanwhile the disclosure of economic essence of state financial control should be implemented through the reflection of economic relations caused by the action of the control function of finances. On this basis, it is determined that the state financial control is a system of economic relations to ensure legality, effectiveness, feasibility of formation, distribution and use of financial resources of the state and local government entities for effective socio-economic development of the country and its regions. We believe this definition emphasizes the objective nature of financial control and public finance.*

***Key words:** land relations, the state financial control, government regulation, systematic approach, control function of finances, economic methods of regulation, organizational and administrative methods.*

Постановка проблеми. Проблеми державного регулювання земельних відносин, подальшого розвитку земельного законодавства, раціонального використання та поліпшення земель мають різні трактування як в теорії, так і на практиці, а становлення і розвиток ринку земель є одним з найбільш дискусійних питань аграрної політики в Україні.

Державне регулювання обігу земельних ресурсів є конституційним правом для України, на чому й наголошує Земельний кодекс України, де визначено, що "земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави" (ст. 1, п. 1) [1]. Сучасний міжнародний досвід свідчить про посилення впливу держави на ринок земель, що проявляється у застосуванні низки економічних важелів, які сприяють концентрації земель, особливо сільськогосподарських, формуванню сталих землеволодінь і землекористувань. У жодній країні світу не існує абсолютно вільного земельного ринку та необмеженого права приватної власності на землю, безконтрольних операцій з її боку [2, с. 172].

Державне регулювання земельних відносин передбачає організаційно-адміністративний (включаючи природоохоронні заходи), економічний та фіскальний вплив органів державної та місцевої влади на суб'єкти ринку земель із метою ефективного використання та охорони землі як національного багатства. Будь-яка форма державного регулювання економіки передбачає контрольні дії. Тому в контексті державного регулювання земельних відносин особливе місце посідає державний фінансовий контроль, який є необхідною умовою існування сильної держави та важливим фактором розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретичних і практичних питань удосконалення земельних відносин присвячені праці вітчизняних вчених Ю.Д. Білика, В.П. Галушка, А.С. Даниленка, О.І. Драпіковського, В. М. Жука, О.М. Загурського, А.Г. Мартина, А.В. Мерзляка, П.Т. Саблука, М.М. Федорова, Г.Г. Кірейцева, М.Г. Лихогруда, В.Я. Мессель-Веселяка, Л.М. Худолій, О.М. Шпичака та інших. Ретроспективний огляд наукових досліджень свідчить, що проблеми розвитку державного фінансового контролю досліджували відомі українські вчені І.В. Басанцов, М.Т. Білуха, Т.М. Боголіб, В.Д. Базилевич, О.Д. Василик, М.М. Головань, З.В. Гуцайлук, Н.І. Дорош, І.К. Дрозд, В.Ф. Журко, П.І. Гайдуцький, М.М. Каленський, Є.В. Калюга, Г.Г. Кірейцев, О.А. Кириченко, Л.А. Костирко, В.І. Кравченко, П.А. Лайко, В.Ф. Максимова, В.М. Мельник, О.М. Петрук, І.Б. Стефанюк, В.П. Суйц, Л.О. Сухарева, О.О. Терещенко, В.М. Федосов, М.Г. Чумаченко, І.Я. Чугунов, А.В. Чупіс, В.О. Шевчук, О.О. Шпіг та ін. Незважаючи на значний доробок учених, існує цілий ряд невирішених теоретичних і практичних питань в сфері державного фінансового контролю, зокрема неоднозначність тлумачення його в літературі, дискусійність щодо класифікаційних ознак, методів та способів контролю, нечітке визначення елементів системи державного фінансового контролю, відсутність критеріїв та показників визначення ефективності контролю як на макро-, так і мікрорівні та багато інших.

Метою статті є визначення місця та уточнення сутності державного фінансового контролю в системі регулювання земельних відносин.

Виклад основного матеріалу. Оскільки земля є багатофункціональною категорією, то державне регулювання земельних відносин здійснюється чотирма групами методів: організаційно-адміністративними, природоохоронними, економічними та фіскальними.

Значне місце в державному регулюванні земельних відносин посідають природоохоронні методи, спрямовані на запобігання чи ліквідацію наслідків екологічних катастроф, інших стихійних лих та здійснюються з метою запобігання правопорушенням, які можуть заподіяти істотну шкоду природі. Власники землі й землекористувачі зобов'язані дотримуватися вимог законодавства про охорону довкілля, підвищувати родючість ґрунтів та зберігати інші корисні властивості землі, дотримуватись обмежень, пов'язаних зі встановленням охоронних зон, зберігати протиерозійні споруди, мережі зрошувальних та осушувальних систем тощо. Інструментами природоохоронних заходів є екологічний моніторинг, екологічна експертиза, екологічний аудит та екологічне страхування.

Організаційно-адміністративні методи державного регулювання передбачають встановлення дозвільного порядку або прямих заборон чи обмежень щодо набуття і реалізації прав на землю. Інструментами їх є нормування, стандартизація, встановлення правил і нормативів користування землею тощо. Мартин А. Г. стверджує, що "... подібний механізм дуже обмежує свободу господарювання, індивідуальні права на розпорядження власністю, а також свободу ринкових угод. Тому широке використання подібного підходу в умовах ринкової економіки значною мірою нівелює саму ідею ринку як вільного та конкурентного середовища, спотворює ринкову цінність землі як товару і пригнічує ринкове саморегулювання економіки" [3, с. 39]. Тому є доцільним організаційно-адміністративні методи поєднувати з економічними.

Економічні методи державного регулювання земельних відносин в Україні передбачають встановлення плати за придбання землі відповідно до законодавства; сплату щорічного земельного податку або орендної плати; запровадження пільг щодо плати за землю; визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам за погіршення якості земель, що спричинило їх приведення у непридатність для подальшого використання. Центральне місце у створенні умов для економічного регулювання земельних відносин займає визначення вартості земель, яка детермінує ставки платежів до бюджету і розміри компенсації власникам землі та землекористувачам [4, с. 37]. Інструментами економічних методів є економічні стимули, зокрема: цінове та податкове регулювання, державне кредитування, дотації, субсидії, кредитні та податкові пільги тощо.

В цій групі методів значне місце посідають фіскальні методи, спрямовані на максимізацію грошових надходжень до бюджету. Фіскальні методи регулювання земельних відносин часто розглядають у складі економічних методів. Вони передбачають регулювання діяльності суб'єктів земельного ринку за допомогою державних податків, інших трансфертних платежів (наприклад, державного мита).

Науковці справедливо виділяють недоліки фіскального регулювання:

- 1) наявність часового лагу між запровадженням податкових платежів та їхнім впливом на ринкове середовище, що сприятиме зниженню ефективності таких методів;
- 2) необхідність здійснення витрат суспільних ресурсів на адміністрування фіскальних платежів;
- 3) високі ставки оподаткування операцій із земельними ділянками призводять до виникнення тіньового ринку.

Якщо говорити про поширення використання методів державного регулювання, то в умовах розвитку ринкової економіки відбулася переорієнтація за рахунок економічного аспекту, тобто досягнення максимуму економічного ефекту [5].

Однак, як свідчить закордонний досвід, регулювати ринок земель економічними (ринковими) методами держава спроможна, якщо вона безпосередньо бере участь у ринковому обороті земель, не обмежуючи прав і свобод інших суб'єктів ринку.

Цей спосіб регулювання є "найдорожчим", а тому малопривабливим для держави, хоча саме в ньому реалізується принцип рівності держави, територіальних громад та приватних осіб у ринкових економічних відносинах [6, с. 40 – 41].

В Україні найбільш розповсюдженим є застосування організаційно-адміністративних методів. Яскравим прикладом їхнього використання є функціонування в Україні "сірого" ринку земель, який для "обходу" мораторію до 2007 року використовував механізми зміни цільового призначення земельних ділянок, а після появи відповідної заборони — примусовий перехід прав на земельні ділянки за рішеннями судів. Крім того, функціонуюча система дозволів при реалізації прав на землю є прямим втручанням у фінансово-господарську діяльність суб'єктів земельних відносин, що не відповідає ринковим принципам господарювання.

Тому в умовах становлення ринку землі підвищена увага науковців та практиків повинна спрямовуватись на застосування економічних методів та інструментів. Водночас вважаємо, що оскільки земля є суспільним національним багатством, державне регулювання повинно здійснюватись комплексно, а економічний ефект не повинен бути єдиним та основним критерієм регулювання земельних відносин. Тому ми погоджуємося з тезою Л.М. Макеєвої, що ефективна система державного регулювання можлива при комбінації різноманітних типів регулювання [6]. На наш погляд, в основу регулювання повинні бути покладені природоохоронні заходи, оскільки ігнорування цього факту може призвести до спекуляції землями та пріоритету економічного регулювання над екологічним (природоохоронним).

Якщо говорити про типи державного регулювання, то скористаємося класифікацією А.Г. Мартина, який виділяє три його типи: жорсткий, м'який та стимулюючий [7]. Жорсткий тип оперує, в основному, адміністративними та фінансово-економічними методами державного примусу. М'який встановлює ліберальні обмеження, що опосередковано впливають на темпи та масштаби розвитку земельних відносин. Стимулюючий передбачає створення системи ринкових інструментів і створення державою сприятливого економічного клімату для землевласників та користувачів землі. В сучасних умовах переважає жорсткий тип державного регулювання земельних відносин, однак перспективним для України є стимулюючий тип регулювання.

Всі перераховані форми державного регулювання земельних відносин мають у своєму складі контрольні дії. Тому в контексті державного регулювання земельних відносин особливе місце посідає державний фінансовий контроль. Регулюючі функції держави в економічній сфері – це не лише виявлення, попередження та усунення фінансових порушень, але й існування дієвої системи державного фінансового контролю для підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів та державного і комунального майна. Вітчизняна економіка несе значні втрати від низької фінансової, бюджетної та податкової дисципліни, що призводить до нецільового використання державних коштів, махінацій з їх вилучення, вивезення капіталів за кордон та легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом.

Зокрема, статистика свідчить, що інспекційні підрозділи органів земельних ресурсів протягом 2011 року виявили 43,2 тис. порушень земельного законодавства. До адміністративної відповідальності притягнуто 18,4 тис. громадян та посадових осіб, на яких накладено штрафів на суму 4,9 млн. гривень. Земельні інспектори нарахували шкоду, заподіяну внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву без спеціального дозволу на суму 117,7 млн. гривень. Загалом фахівці контрольних підрозділів зафіксували 7,1 тис. таких випадків [8]. До органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування інспекційні підрозділи торік направили 11,3 тис. клопотань про усунення порушень вимог земельного законодавства. Підрозділи земельної інспекції передали до прокуратури та інших правоохоронних органів 4,1 тис. матеріалів стосовно порушень вимог земельного законодавства. У результаті цього порушено 153 кримінальні справи.

Найбільшого поширення у сфері земельних відносин набули такі порушення, як самовільне зайняття земельних ділянок, використання землі без правовстановлюючих документів. Значна кількість рішень та розпоряджень органів місцевого самоврядування та виконавчої влади прийнята з порушенням вимог земельного законодавства. Понад сорок відсотків порушень інспектори виявили на землях житлової і громадської забудови, 39,7 відсотка – на землях сільськогосподарського призначення.

В цих умовах значно зростає інтерес до проблем реформування діючої системи державного фінансового контролю, що вимагає проведення теоретичних досліджень у цій сфері, уточнення та узгодження категоріально-понятійного апарату, визначення економічної сутності контролю.

Контроль як категорію можна досліджувати в межах різних наук (менеджменту, права, соціології, фінансів, бухгалтерського обліку тощо). Зокрема, досить розповсюдженою є позиція щодо контролю як управлінської категорії. Цю думку поділяють Балабанов І.Г., Самсонов Н.Ф., Кириленко О.П. та інші [9; 10; 11]. Кириленко О.П. стверджує, що фінансовий контроль – це “один з елементів управління фінансами; особлива діяльність з перевірки правильності вартісного розподілу ВНП, утворення і витрачання фондів грошових коштів” [11, с. 56]. У працях науковців вищезазначеного напрямку фінансовий контроль називають функцією

управління, завершальним етапом управлінського циклу, зворотним зв'язком. Фінансовий контроль як управлінську категорію пов'язують з необхідністю виконання фінансових планів, встановлених норм у системі менеджменту. Як функція управління контроль є об'єктивно необхідним, оскільки послаблення контрольної функції призводить до формалізму здійснення управління. Від дієвості фінансового контролю значно залежить ефективність роботи органів управління й ефективність суспільного виробництва. Але контроль не можна протиставляти управлінню. Будучи функцією управління, контроль не може бути призначеним вирішувати завдання, що виходять за межі управління. Тому його призначення повинно відповідати завданням самого управління [12].

На наш погляд, дослідження фінансового контролю в межах виключно теорії управління є вузькоспрямованим підходом до визначення сутності останнього.

Інший погляд на категорію "фінансовий контроль" представлений у працях з юриспруденції. Контроль пов'язують з дотриманням законів і нормативних актів при здійсненні фінансових операцій юридичними та фізичними особами [13; 14; 15]. Однак у процесі організації фінансового контролю перевіряють не лише законність господарських операцій, але й їх доцільність, ефективність, тому представлений підхід потребує уточнення та розширення. В межах цього підходу контроль можна розглядати під різними кутами: як економічну владу, як форму прояву фундаментальних відносин власності на фактори виробництва – основної умови організації виробництва на мікрорівні економіки та як складовий елемент системи управління. Ці дві позиції мають право на існування, оскільки вони відображають внутрішні відносини, що впливають з відносин власності, та зовнішні відносини, пов'язані з функціонуванням системи управління. Зрозуміло, що, маючи нормативно-правове закріплення, фінансові відносини стають об'єктом дослідження юриспруденції. Проте предметом дослідження фінансового права як галузі права, науки, навчальної дисципліни є не всі фінанси, що існують у суспільстві й національній економіці. До сфери фінансового права належать фінансові відносини, які безпосередньо пов'язані з утворенням, розподілом і витрачанням державних фондів коштів та існують виключно у формі правовідносин. Ми погоджуємося з позицією Н.І. Хімчової, яка стверджує: "Якщо фінансові відносини не є правовідносинами, вони будуть порушенням фінансового законодавства" [16].

В межах правового підходу фінансовий контроль можна також розглядати як інститут (або сукупність органів, що здійснюють фінансовий контроль). Суб'єктами фінансових відносин виступають юридичні та фізичні особи, які можуть бути носіями суб'єктивних юридичних прав та обов'язків. З одного боку, учасником фінансових відносин є суб'єкти, що представляють інтереси держави у сфері державних фінансів, з іншого, – суб'єктами є юридичні та фізичні особи, які, виконуючи покладені на них юридичні обов'язки, сприяють мобілізації або використанню фінансових ресурсів.

Узагальнюючи підхід до фінансового контролю як юридичної (правової) категорії, визначимо, що фінансовий контроль – контроль законодавчих і виконавчих органів влади всіх рівнів, а також спеціально створених установ за фінансовою діяльністю всіх економічних суб'єктів: держави, підприємств та установ. Він включає контроль за дотриманням фінансово-економічного законодавства в процесі формування й використання грошових фондів, оцінювання ефективності фінансово-господарських операцій та доцільність здійснюваних витрат.

Поширеною в економічній літературі є позиція щодо фінансового контролю як форми реалізації контрольної функції фінансів (тобто фінансовий контроль як фінансова категорія) [17]. Фінансовий контроль виступає як результат практичного використання державою контрольної функції фінансів, тобто їх внутрішньої властивості – можливості виступати

засобом контролю за виробництвом, розподілом і використанням суспільного продукту й національного доходу [там же, с.24]. Формою реалізації контрольної функції фінансів є фінансовий контроль. Ми погоджуємося з думкою авторів, що стверджують: "можливість здійснення фінансового контролю витікає з особливої контрольної функції фінансів. Однак ця можливість сама по собі не породжує фінансовий контроль, а тому існує лише в потенції. Для її реалізації необхідна наявність відповідних організаційних та методологічних умов" [18].

Фінансовий контроль – це вартісний контроль, тому він здійснюється в усіх сферах суспільного відтворювального процесу і супроводжує весь процес руху грошових фондів, включаючи і стадію осмислення фінансових результатів, тобто об'єкт фінансового контролю – грошові відносини. Фінансовий контроль служить формою реалізації функції фінансів, він призначений забезпечити інтереси і права як держави, так і всіх інших економічних суб'єктів.

Досить розповсюдженою є думка науковців про необхідність дослідження фінансового контролю з системних позицій (Родіонова В.М., Шлейніков В.І., Шевчук В.О., Максимова В.Ф. та ін.). Зокрема, С.О. Шохін стверджує, що "Це багатоаспектна міжгалузєва система нагляду наділених контрольними функціями державних і громадських органів за фінансово-господарською діяльністю підприємств, установ і організацій з метою об'єктивної оцінки економічної ефективності цієї діяльності, визначення законності та доцільності господарських і фінансових операцій і виявлення резервів надходжень до державного бюджету" [19 с.120].

Використання системного підходу надає ряд переваг: 1) можливість урахування всіх взаємозв'язків (залежностей) між елементами контрольної системи та системи контролю з системами інших рівнів; 2) надання можливостей виявити економічний ефект та провести аналіз цього ефекту в системі управління; 3) можливість виявити резерви підвищення дієвості й ефективності системи контролю.

Пристосовуючи поняття "система" до фінансового контролю, слід говорити про сукупність елементів, пов'язаних спільною функцією та постійно взаємодіючих один з одним. Тому фінансовий контроль як економічну категорію доцільно визначити таким чином: це система, яка складається з елементів входу (інформаційне забезпечення системи фінансового контролю), елементів виходу (інформація про об'єкт управління, отримана в результаті контролю) та сукупності наступних взаємопов'язаних ланок (центри відповідальності, техніка контролю, процедури контролю, середовище контролю, система обліку).

Державний фінансовий контроль – важлива складова фінансового контролю. Адаптуючи наведені характеристики фінансового контролю до державного контролю за допомогою методу екстраполяції, визначимо, що останньому теж властиві системні ознаки, що зумовлює застосування системного підходу при дослідженні проблем державного фінансового контролю.

Однак, в основному, в економічній літературі державний фінансовий контроль визначають через ряд критеріїв: особливості суб'єктів контролю, їх завдання, зміст контрольних повноважень, характер відносин суб'єкта контролю з підконтрольним об'єктом (бюджетний контроль, податковий контроль, банківський контроль, валютний контроль). Найпоширенішим є підхід до тлумачення державного фінансового контролю як функції державного управління, здійснюваної органами, наділеними відповідними повноваженнями [13; 20]. Інші підходи визначають державний фінансовий контроль через такі критерії, як форми і методи управління [21; 22]. Ці підходи об'єднує те, що державний фінансовий контроль завжди поєднує з діяльністю його суб'єктів, але водночас контроль є об'єктивним явищем в економічному житті суспільства, невіддільною частиною системи регулювання фінансовими відносинами. Об'єктивність контролю також підтверджується тим, що він властивий будь-якій суспільній формації. Державний фінансовий контроль та правове

регулювання фінансових відносин у всіх сферах використовують розвинені країни тією мірою, в якій диктуються вирішальними політичними та економічними завданнями.

Водночас державний фінансовий контроль є суб'єктивним, але його прояв можливий лише в процесі діяльності суб'єктів контролю. Тому розкриття економічного змісту державного фінансового контролю необхідно здійснювати через відображення економічних відносин, зумовлених дією контрольної функції фінансів. Водночас ототожнювати фінансовий контроль і контрольну функцію фінансів недоцільно. Таким чином, державний фінансовий контроль – це система економічних відносин, спрямованих на забезпечення законності, ефективності, економічної доцільності формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави і суб'єктів місцевого самоврядування з метою ефективного соціально-економічного розвитку країни та окремих регіонів. Вважаємо, це визначення підкреслює об'єктивну природу фінансового контролю та державних фінансів.

Якщо повернутися до системи державного контролю земельних відносин, то основні його характерні особливості пов'язані з особливостями об'єкта контролю:

1. Оскільки земля є багатофункціональною категорією, то контроль земельних відносин є різноспрямованим.
2. Фінансовий контроль є всеохоплюючим (охоплює всі категорії земель на території країни, всіх власників земель та землекористувачів, орендарів та інших носіїв земельних прав).
3. Є постійним (не має разового характеру).
4. Здійснюється спеціальним державним органом (Держкомземом – відомчий контроль) та органами державного фінансового контролю (Державна фінансова інспекція, Державна податкова служба тощо).
5. Спрямований на раціональне використання й охорону земель.

Висновки. Розкриття економічного змісту державного фінансового контролю необхідно здійснювати через відображення економічних відносин, зумовлених дією контрольної функції фінансів. Водночас ототожнювати фінансовий контроль і контрольну функцію фінансів недоцільно. Таким чином, державний фінансовий контроль – це система економічних відносин, спрямованих на забезпечення законності, ефективності, економічної доцільності формування, розподілу і використання фінансових ресурсів держави і суб'єктів місцевого самоврядування з метою ефективного соціально-економічного розвитку країни та окремих регіонів. Представлене визначення підкреслює об'єктивну природу фінансового контролю та державних фінансів.

Характерні особливості державного фінансового контролю земельних відносин пов'язані з особливостями об'єкта контролю: різноспрямованість; всебічність; постійний характер; здійснення спеціальними державними органами; спрямованість на раціональне використання й охорону земель.

Перспективами подальших досліджень є формування системи державного фінансового контролю земельних відносин, ідентифікація її елементів, розкриття взаємозв'язку між ними.

Conclusions. The disclosure of economic essence of state financial control should be implemented through the reflection of economic relations caused by the action of the control function of finances. Meanwhile it is inappropriate to identify financial control and control function of finances. Thus, the state financial control is a system of economic relations to ensure legality, effectiveness, feasibility of formation, distribution and use of financial resources of the state and local government entities for effective socio-economic development of the country and its regions. The given definition emphasizes the objective nature of financial control and public finance.

Characteristic features of the state financial control of land relations are associated with the features of object of control: different orientation; comprehensiveness; permanent nature; conduction by special governmental bodies; focus on rational use and protection of land.

Prospects for further research are the development of a state financial control system of land relations, identification of its elements, the disclosure of the relationship between them.

Використана література

1. Земельний Кодекс України: за станом на 13.01.2012 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
2. Мусаєва, А.К. Державний земельний банк як регулятор ринку землі [Текст] / А.К. Мусаєва // Економіка АПК. – 2010. – № 4. – С. 171 – 175.
3. Мартин, А.Г. Державне регулювання ринку земель: принципи, завдання та механізми [Текст] / А.Г. Мартин // Землеустрій та кадастр. – 2008. – №1. – С. 35 – 41.
4. Дехтяренко, Ю.Ф. Грошова оцінка та оподаткування: сучасний погляд на проблему [Текст] / Ю.Ф. Дехтяренко, Ю.М. Манцевич, Ю.М. Палеха // Землеустрій і кадастр. – 2011. – №1. – С. 36 – 40.
5. Мерзляк, А.В. Особливості державного управління земельними ресурсами в умовах ринкової економіки / А.В. Мерзляк, В.А. Боклаг [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ptdu/2010_1/files/PD110_20.pdf.
6. Макеева, Л.М. Теоретичні аспекти державного регулювання використання та охорони земель / Л.М. Макеев // Теорія та практика державного управління. – Вип. 3 (34). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-3/doc/1/14.pdf>
7. Мартин, А.Г. Регулювання ринку земель в Україні: монографія [Текст] / А.Г. Мартин. – К.: Аграр Медіа Груп, 2011. – 252с.
8. Торік держінспектори за порушення земельного законодавства наклали штрафів на 4,9 млн. грн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244928975&cat_id=244277212
9. Балабанов, И.Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом? [Текст] / И.Т. Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 384с.
10. Фінансовий менеджмент [Текст]; за ред. Н.Ф. Самсонова. – М.: 1999. – 495с.
11. Кириленко, О.П. Фінанси: навчальний посібник [Текст] / О.П. Кириленко. – Тернопіль: Економічна думка, 1998. – 163с.
12. Виговська, Н.Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація [Текст] / Н.Г. Виговська. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 532с.
13. Борисов, А.Б. Большой экономический словарь [Текст] / А.Б. Борисов. – М.: Книжный мир, 1999. – 895с.
14. Финансы. Денежное обращение. Кредит: учебник для вузов [Текст] / Л.А. Дробозина, Л.П. Окунева, Л.Д. Андросова и др.; под ред. Л.А. Дробозиной. – М.: ЮНИТИ, 2000. – 479 с.
15. Стефаник, І.Б. Формування системи фінансового контролю [Текст] / І.Б. Стефанюк // Економіка. Фінанси. Право. – 1999. – №12. – С. 13 – 16.
16. Химичева, Н.И. Финансовое право [Текст]; отв. ред. Н.И. Химичева. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристь, 2004. – 749с.
17. Белобжецкий, И.А. Финансовый контроль и новый финансовый механизм [Текст] / И.А. Белобжецкий. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 256с.
18. Грачева, Е.Ю. Финансовый контроль: учеб. пособие [Текст] / Грачева Е.Ю., Толстопятенко Г.П., Рыжкова Е.А. – М.: Издательский дом «Камерон», 2004. – 272с.
19. Шохин, С.О. Бюджетно-финансовый контроль и аудит. Теория и практика применения в России [Текст] / С.О. Шохин, Л.И. Воронина. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 240с.
20. Большой бухгалтерский словарь [Текст]; под ред. А.Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574с.
21. Родіонова, В.М. Финансовый контроль: учебник [Текст] / В.М. Родионова, В.И. Шлейников. – М.: ИД “ФБК-Пресс”, 2002. – 320с.
22. Загородній, А.Г. Облік і аудит: термінологічний словник [Текст] / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Г.О. Партін. – Львів: “Центр Європи”, 2002. – 671с.